

REVISIONSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 2/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om sammanslagning av berättelsen om regeringens åtgärder och statens bokslutsberättelse

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 juni 2013 regeringens proposition med förslag till lagstiftning om sammanslagning av berättelsen om regeringens åtgärder och statens bokslutsberättelse (RP 62/2013 rd) till grundlagsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att revisionsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- statssekreterare Olli-Pekka Heinonen, statsrådets kansli
- statsrådets biträdande controller Esko Mustonen (finanscontrollerfunktionen) och budgetråd Kirsti Vallinheimo, finansministeriet
- riksdagens biträdande generalsekreterare Jarmo Vuorinen, riksdagens kansli
- överdirektör Tytti Yli-Viikari, statens revisionsverk, riksdagen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att berättelsen om regeringens åtgärder och statens bokslutsberättelse ska slås samman till regeringens årsberättelse. Ett berättelseår ska alltså motsvara ett kalenderår. Regeringens årsberättelse är en i grundlagen angiven berättelse som statsrådet årligen ska lämna riksdagen om regeringens verksamhet och om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut samt en berättelse om

skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts. Regeringens årsberättelse ska överlämnas till riksdagen i maj året efter det år som berättelsen gäller. Genom att slå samman berättelserna kan man minska antalet separata rapporter som är förpliktande för ministerierna och komprimera den information som ges in till riksdagen. Innehållet i berättelsen ska även fortsättningsvis utvecklas.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Revisionsutskottet välkomnar regeringens förslag och konstaterar med tillfredsställelse att den långvariga processen nu har slutförts. Propositionen motsvarar i huvudsak riksdagens tidigare ställningstaganden om sammanslagning av berättelserna och utveckling av berättelseförfarandet. Utskottet vill lyfta fram två frågor av särskild vikt, nämligen tidsplanen för när en berättelse ska ges och utvecklingen av berättelsernas innehåll utifrån riksdagens behov.

Den parlamentariska kontrollen fyller en viktig funktion när det gäller att stödja riksdagens budgetprocess. Behandlingen av årsberättelsen ska i fortsättningen tidsmässigt förläggas så att den tjänar behandlingen av statsbudgeten och regeringen ska vara genuint redovisningsskyldig inför riksdagen. Det förutsätter att riksdagen kan slutföra behandlingsprocessen under vårsessionen. Riksdagen kan då utifrån informationen i årsberättelsen styra budgeten för det påföljande året.

Utfrågningen av de sakkunniga gav stöd för utskottets uppfattning att årsberättelsen i fortsättningen bör lämnas till riksdagen före utgången av april. Riksdagen har i tidigare ställningstaganden krävt samma tidsplan för bokslutsberättelsen. I propositionen föreslås att berättelsen ska lämnas in före utgången av maj.

Preliminärt har det avsatts cirka fyra veckor för fackutskottens beredning av utlåtandet om årsberättelsen till betänkandeutskottet, som enligt förslaget är revisionsutskottet. Därefter har betänkandeutskottet några veckor på sig för att göra upp betänkandet så att det kan tas upp i plenum innan riksdagen tar sommarpaus. Sakkunniga påminde också om att de gällande bestämmelserna inte hindrar utskotten från att behandla egna uttalanden när som helst under året och till exempel protokollföra sina slutsatser. Utskottet räknar också med att det nya digitala uttalanderegistret (införs enligt planerna 2014) som uppdateras i realtid kommer att producera nytt material om utfallet för uttalandena under årets gång. Registret ger också utskotten bättre möjligheter

att behandla uttalanden/ställningstagande under årets lopp. Ett sådant förfarande vore enligt utskottet väl ägnat att förbättra dialogen mellan regeringen och riksdagen. Registret torde också tillåta en tätare rapportering än i dag och därigenom leda till att årsberättelsens sidantal minskar. Strykning av uttalanden kräver också i fortsättningen beslut av riksdagen, vilket kan ske i samband med behandlingen av årsberättelsen.

I fråga om berättelsens innehåll är avsikten att uppgifterna om verkställigheten av regeringsprogrammet och beskrivningarna av regeringens åtgärder ska minska, medan uppgifterna om resultatet och de samhälleliga verkningarna av regeringens åtgärder ska utgöra det centrala innehållet. Under sakkunnigutfrågningen betonades också att ett innehållsmässigt mål med årsberättelsen är att de olika delarna i fortsättningen ska bilda en helhet. Berättelsen skulle främja den samhällspolitiska debatten och utgöra material för den politiska planeringen.

Utskottet ser det som ytterst viktigt att innehållet i den sammanslagna berättelsen utvecklas. Utvecklingsarbetet bör inledas med en klarläggning av riksdagens informationsbehov. Utskottet har i sina betänkanden ända sedan 2007 lämnat ett flertal förslag när det gäller bokslutsberättelsen. Bland annat har utskottet konstaterat att riksdagen måste få mer informativ och koncentrerad information om statsfinansernas ställning, utveckling och risker samt om de samhälleliga effekterna av insatserna. Utifrån den informationen bör riksdagen kunna styra den offentliga förvaltningen mot att söka de mest effektiva lösningarna för att generera önskvärda samhälleliga effekter. Utskottet har vidare påpekat att ministeriernas rapportering ofta fokuserar på att beskriva verksamheten men inte säger något om hur måloppfyllelsen har påverkats av verksamheten inom deras förvaltningsområden. Det har utifrån bokslutsberättelsen varit svårt att bilda sig en samlad uppfattning om de samhälleliga verkningarna av den statliga verksamheten och hur den har utvecklats.

Revisionsutskottet ser det som viktigt att samtliga utskott tar ställning till vilken information årsberättelsen bör ge och lägger fram förslag till hur innehållet i årsberättelsen kan utvecklas. Vid sidan av årsberättelsen bör också budgeten granskas med avseende på om målen för anslagsanvändningen, så som de nu är utformade, också möjliggör rapportering om utfallet. Utskottet är övertygat om att beskrivningen av åtgärderna och verksamheten kan minskas avsevärt och ge plats för mer analyser av resultaten och de samhällspolitiska effekterna samt om sta-

tens finansiella ställning och om den ekonomiska situationen för hela den offentliga sektorn, inklusive kommunekonomin och de sociala fonderna. Det är också viktigt att statens bokslut utvecklas till ett bokslut för hela statskoncernen.

Ställningstagande

Revisionsutskottet anför

att grundlagsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 26 september 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tuija Brax /gröna
vordf. Heli Paasio /sd
medl. Olli Immonen /saf
Mika Lintilä /cent
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf

Matti Saarinen /sd
Kari Tolvanen /saml
Anu Urpalainen /saml
Erkki Virtanen /vänst
ers. Kauko Tuupainen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Nora Grönholm
utskottsråd Matti Salminen.